

Мелина Меркури: Актриса, политик и защитник на културата (1920-1994 г.)

Гръцката актриса и политик Мелина Меркури върши всичко с плам и страст – от силното присъствие на сцената и екрана през първата половина от живота си до борбата с фашистката хунта, която завзема властта в Гърция през 1967 г., и воденето на кампании за защита и популяризиране на културата като политик.

Меркури е водеща театрална актриса в Гърция, преди да стане международна филмова звезда след своето изпълнение в „Никога в неделя“, за което получава награда. Вследствие на преврата в Гърция през 1967 г. тя се залавя с политика и през следващите години води кампании по света за отстраняването на хунтата на полковниците. След възстановяването на демокрацията през 1974 г. Меркури се завръща в родината си, за да започне политическа кариера. Тя става заемащия най-дълго поста министър на културата в Гърция и има

множество постижения в своята роля на защитник на гръцката и европейската култура, особено създаването на инициативата „Европейска столица на културата“.

Мария Амалия „Мелина“ Меркури е родена във видно атинско семейство на 18 октомври 1920 г. и изглежда, че съдбата ѝ е предопределила да навлезе в политиката, също като баща си Стаматис Меркурис, министър от Обединената демократична левица, и дядо си Спирос Меркурис, който е бил кмет на Атина. Така и става, но изминават над четири десетилетия, преди тя да се включи активно в политиката, като играе водеща роля в борбата срещу хунтата на полковниците, която поема контрол над Гърция след военен преврат през 1967 г.

Преди това политическо прозрение Мелина е един от най-известните гръцки актьори. Една година след като завършва училище по театрално майсторство през 1944 г., тя играе Електра в поставената от Националния театър на Гърция пиеса на Юджийн О'Нийл *Електра в черно*. Нейният пробив идва през 1949 г. с ролята на Бланш Дюбоа в пиесата на Тенеси Уилямс *Трамвай „Желание“*. Малко след това Меркури заминава за Париж, където живее и играе на сцената до завръщането си

в Гърция през 1955 г. В периода от кариерата си, в който участва в класически пиеси, като *Макбет* на Шекспир и *Чучулигата* на Ануи, тя се присъединява към профсъюза на театралните актьори и така започва нейното политическо пътешествие.

Филмовата кариера на Меркури започва в края на 50-те години на миналия век и тя получава международно признание за ролята си на Иля в номинирания за „Оскар“ филм *Никога в неделя*, за която печели наградата за най-добра актриса в Кан през 1960 г. Тя се възплъщава отново в тази роля и в театралната версия на Бродуей през 1967 г. Именно по време на участието ѝ в тези театрални представления в Ню Йорк, на 21 април група десни офицери, водени от бригаден генерал Стилианос Патакос и полковниците Георгиос Пападопулос и Николаос Макарезос, завзема властта в Гърция след държавен преврат. Меркури бързо се превръща в един от най-изявените водачи на движението на гръците в чужбина за отстраняване на хунтата и в резултат Патакос отнема

гръцкото ѝ гражданство. Нейният известен отговор на това е *Аз съм родена гъркиня и ще умра гъркиня. Патакос е роден фашист и ще умре фашист.*

По време на 7-годишното управление на хунтата Мелина предприема множество пътувания, за да води кампания срещу диктатурата, като разяснява каква е ситуацията в Гърция и призовава за изолация и отстраняване на полковниците. Това открито противопоставяне води до опит за покушение в Генуа, Италия, но това не спира Меркури и тя продължава да води кампания до падането на хунтата през 1974 г.

След възстановяването на демокрацията Меркури се завръща в Гърция, където помага за учредяването на партията Общогръцко социалистическо движение (ПАСОК) и се включва активно в движението на жените в страната. Тя става член на централния комитет на партията и през 1977 г. е избрана за депутат с най-големия брой гласове в цяла Гърция. След тази победа тя посвещава цялата си енергия на политиката и културата.

Когато партията печели изборите през 1981 г., Меркури е назначена за министър на културата. Тя заема този пост в продължение на 8 години, през които извежда културната сфера на преден план в гръцката политика. Нейните постижения като министър на културата преобразяват страната ѝ – от включването на археологическите обекти в Атина в зона без автомобили до въвеждането на безплатен вход за музеи и археологически обекти за гръцките граждани, като част от общи усилия за подобряване на образованието. Тя започва кампанията за връщането на мраморните скулптури от Партедона, изложени в Британския музей, и, както може да се очаква, активно подкрепя гръцкия театър и кино.

Едно от най-големите ѝ постижения е създаването на инициативата „Европейска столица на културата“, като Атина е избрана за първата столица през 1985 г. Това се случва след организирана от нея среща с министрите на десетте държави от ЕС по време на първото гръцко председателство на Съвета през 1983 г. Меркури отбелязва, че в Договора от Рим, с който е създадена Европейската икономическа общност (предшественик на ЕС), не се споменават културни въпроси, но въпреки това призовава другите министри да се присъединят към нейните усилия за повишаване на културната осведоменост в цяла Европа. Това е първата от станалите след това редовни срещи на европейските министри на културата, които продължават и до днес.

Ангажираността и влиянието на Меркури в Европа се усилват през 1988 г. по време на второто гръцко председателство на Съвета, когато тя започва кампания за диалог и сътрудничество със страните от Източна Европа в момент на големи промени. След приключването на Студената война и разрушаването на Желязната завеса Меркури е сред водещите инициатори на инициативата „Европейски месец на културата“, която стартира през 1990 г. и е насочена предимно към страните от Централна и Източна Европа.

Меркури продължава да играе на сцената в началото на 90-те години на миналия век, като остава член на парламента. Когато ПАСОК се завръща на власт през 1993 г., Меркури отново поема министерството на културата, като насочва усилията си към изграждане на връзки между културата и образованието на всички равнища.

Мелина Меркури умира на 6 март 1994 г. Тя оставя своя съпруг, филмовия режисьор Жул Дасен, с когото работи редовно през кариерата си на актриса.